

KAMPEN MOD KOPIISTERNE

Af den seneste offentliggjorte måling fra Danmarks Statistik fremgår det, at mindst 10 procent af alle danske virksomheder inden for beklædning og smykker har fået deres design kopieret.

AF ADVOKAT STEEN RODE OG ADVOKAT JACOB OTTESEN, PARTNERE I PHILIP ADVOKATFIRMA.

*Advokaterne Steen Rode
og Jacob Ottesen*

SELVOM statistikken taler sit tydelige sprog har mange – måske især mindre – virksomheder inden for smykkebranchen alligevel ikke fået deres design registeret, uanset at der ellers er blevet brugt mange ressourcer på at udvikle dem. Årsagerne til det kan være mange, men der er ikke tvivl om, at nogle virksomheder er af den opfattelse, at det både er kostbart og besværligt at få sine design registreret. Men det er ikke nødvendigvis dyrt eller vanskeligt at få et design registeret. Og en

designregistrering vil alt andet lige gøre det lettere at komme uretmæssig kopiering til livs.

HVAD KAN BESKYTTES?

Efter designloven kan en person eller virksomhed, som har udviklet et produkt, få eneret til produktets design, såfremt designet er nyt og har individuel karakter. Et design anses for nyt, hvis intet identisk design er blevet offentliggjort tidligere, og det anses for at have individuel karakter, hvis designet adskiller sig fra andre, i forvejen kendte design.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at det udelukkende er produktets design, som er beskyttet efter designloven – ikke produktets tekniske funktion.

OPNÅELSE AF DESIGNRET

På nuværende tidspunkt kan man i Danmark udelukkende opnå en designret gennem registrering hos Patent- og Varemærkestyrelsen, mens det på EU-plan er muligt både at opnå en samlet EU-designret, som gælder samlet for alle medlemsstater, gennem registrering hos OHIM (den europæiske pendant til Patent- og Varemærkestyrelsen) og ved offentliggørelse af designet inden for EU.

Det uregistrerede EU-design beskyttes i tre år fra den dato, hvor det pågældende design første gang er blevet offentliggjort. En designregistrering i nationalt og europæisk regi varer i fem år fra ansøgningens indlevering. Der er dog muligt at forlænge designregistreringen, således at designregistreringen løber i maksimalt 25 år.

Man behøver ikke at registrere et design, før man begynder at offentliggøre og markedsføre det. Man kan vente i op til tolv måneder efter første offentliggørelse og alligevel opnå det registrerede designs rettigheder. Det betyder i praksis, at man som designer har mulighed for at teste sit design på markedet, før man søger om beskyttelse. Hvis det i denne periode viser sig, at designet er en succes, kan der søges om designregistrering. Lever designet derimod ikke op til forventningerne, kan producenten spare udgifterne. Producenten skal dog altid sikre sig at gemme så meget markedsføringsmateriale som muligt, således at producenten til hver en tid kan dokumentere alderen på sit design, herunder den meget vigtige dato for første offentliggørelse. Det sikreste er altid at registrere sit design så tidligt som muligt.

ERHVERVSMÆSSIG BRUG

En registrering af et design giver som hovedregel rettighedshaveren en beskyttet eneret. Det vil sige, at rettighedshaveren kan forbyde andres salg af et lignende design, også selvom den anden producent ikke havde kendskab til rettighedshaverens design.

Såfremt producenten alene har et uregistreret EU-design kan man kun forbyde andres salg, såfremt det kan bevises, at de øvrige producenter bevidst har kopieret designet. Det kan dog være en tung bevisbyrde at løfte, og det er også en af grundene til, at det er vigtigt at få sine rettigheder registreret. For det er lettere at beskytte sig mod tredjemands krænkelser, hvis man kan fremvise et registreringsbevis.

REGISTRERINGSBEVIS

Det er vigtigt, at man gør sig klart, at den hellige grav ikke altid er velforvaret, selv hvis man får registreret sit design. Det skyldes – i modsætning til hvad mange tror – at myndighederne ikke kontrollerer, om en ansøgning om et design er strid med andres rettigheder, og derfor slet ikke burde blive registreret. Man kan derfor havne i den situation, at man efter at have registreret sit design bliver mødt med en indsigelse fra én, som mener, at han kom først med designet. Gem derfor altid markedsføringsmateriale og andet materiale, som kan bruges som dokumentation, hvis man skulle komme ud for, at andre mener, at man krænker deres rettigheder.

Det koster 1.200 kroner for én designregistrering hos Patent- og Varemærkestyrelsen, mens grundgebyret for et EU-design er lidt mere end det dobbelte, men til gengæld dækker registreringen hele EU.

MØNSTERVÆRNET

Med jævne mellemrum opstår der uoverensstemmelser om efterligning af smykker. Langt de fleste løses mellem parterne, eventuelt på basis af vedtægterne for Guldsmedefagets Fællesråds Mønsterværn. Det kan være svært at se forskel på produkter, men ved nærmere gennemgang i Mønsterværnet bliver det som regel tydeligt.

Nu og da vælger en eller begge parter at lade Mønsterværnets nævn træde til. Det er meget tæt på en normal retssal, og procedure mv. foregår på samme måde. Derfor skal begge parter forberede sig, som hvis man skal til et retsmøde. En sag tager typisk mellem to-fire måneder afhængig af parternes hastighed til at besvare spørgsmål. Der er i gennemsnit en til to sager om året – resten bliver forligt inden de udvikler sig til reelle sager. Læs vedtægter på www.guldsmed.dk og kontakt eventuelt sekretariatet for uddybende oplysninger.

MØNSTERVÆRNETS NÆVN BESTÅR LIGE NU AF:

- Advokat Henrik Teide (formand)
- Direktør Karin Borup
- Hofjuveler Flemming Hertz

Hertil er der en række suppleanter både på advokatsiden og blandt de fagpersoner, der sidder i nævnet, som er repræsenteret for at sikre objektivitet i alle sager.

Alle personer er udpeget af Guldsmedefagets Fællesråds bestyrelse, der er sammensat af bestyrelsen for detailsiden og leverandørsiden – i alt 14 personer.

Såfremt man indgiver mere end én designansøgning, kan der opnås en rabat. Oveni gebyret kommer omkostninger til bistand i forbindelse med indgivelsen af ansøgningerne, men det er typisk et overskueligt beløb.

KRÆNKET ELLER EJ?

Det er vanskeligt i generelle vendinger at forklare, hvornår der er tale om en kopi. Man ved til gengæld ofte, at der tale om en kopi, når man ser én. Kopier findes i flere forskellige grader. Vi kender alle de tilfælde, hvor et logo eller navn fra originalproducenten er blevet hugget. I den anden ende af skalaen må man også give plads til, at alle designere er påvirket af tidens strømninger og også lader sig inspirere af andre designere. Den afgørende forskel på kopiering og inspiration er om en designer har tilføjet noget selvstændigt, der gør, at designet får sit eget unikke udtryk eller om formålet synes at være at ”snylte” på et andet design, hvorved der snyltes på et univers, som en anden smykkedesigner har skabt.

Hvornår der er ”lånt” for meget afgøres efter et samlet helhedsindtryk. I praksis vil man ved en vurdering af, om der foreligger en krænkelse af et registreret design, ofte gøre brug af såkaldte skønserklæringer, hvor fagfolk på området udtaler sig om, hvorvidt der efter deres opfattelse er tale om en krænkelse (se faktaboks om Mønsterværnet).

Udover den direkte sammenligning af de forskellige design vil man i en krænkelsessag ofte inddrage forhold, som ikke er af snæver designretlig karakter, men mere knyttet til parternes forhold og andre interne relationer. Et tidligere afbrudt kontraktforhold mellem parterne, eksempelvis en afbrudt forhandleraftale vil ofte medføre at bedømmelsen af, hvorvidt der foreligger en designretlig krænkelse, skærpes.

REAKTIONSMULIGHEDER

Hvis man som rettighedshaver bliver opmærksom på, at andre krænker ens design, kan man vælge at anmode fogedretten eller Sø- og Handelsretten om at udstede et forbud mod krænkerens salg. Et forbud

har den fordel i forhold til en almindelig retssag, at den ret hurtigt bliver afgjort. Man slipper dog ikke for en almindelig retssag ved at få nedlagt et forbud. For at bevare et forbud skal en sag nemlig følges umiddelbart op med en almindelig retssag.

Det er ikke mange, der er klar over det, men man kan faktisk også få hjælp af toldmyndighederne, såfremt krænkeren får tilsendt produkterne fra lande uden for EU. Toldmyndighederne har kompetence til at beslaglægge produkter fra lande uden for EU, såfremt toldmyndighederne umiddelbart mener, at der er tale om en krænkelse.

SANKTIONER

I teorien kan en forsætlig krænkelse af en designret medføre fængsel i op til seks år. Denne straf er dog endnu ikke blevet anvendt i praksis, så der er ingen tvivl om, at den primære sanktion er kompensation i form af et rimeligt vederlag og/eller erstatning.

Der er en klar tendens til, at vederlaget fastsættes til den licensafgift, som indehaveren af designretten ville have modtaget, såfremt den krænkende part i stedet havde indgået en aftale med rettighedshaveren om brug. Dette lyder indviklet, og det er da også tit vanskeligt for en dommer at finde ud, hvor stor en licensafgift man – helt teoretisk – ville have modtaget. I en af de seneste offentliggjorte afgørelser fra Sø- og Handelsretten blev en virksomhed som følge af en krænkelse af et beskyttet design af en MP3-afspiller pålagt at betale et vederlag på 100.000 kroner.

Såfremt rettighedshaveren kan bevise, at han - udover hvad der allerede er dækket af et eventuelt vederlag - har lidt yderligere tab, kan han rejse krav om erstatning. Størrelsen på en erstatning skuffer dog ofte, da det kan være vanskeligt at bevise størrelsen af et tab. Hvor mange flere halskæder ville man have solgt, hvis ikke man var blevet efterlignet? Det er ikke i praksis nemt at afgøre.

Som det er forsøgt beskrevet i denne artikel, bør en producent som hovedregel altid forsøge at få sine design registreret, idet man først ved en registrering har et reelt værn mod tredjemands uretmæssige brug. En effektiv designbeskyttelse forudsætter dog ofte, at rettighedsbeskyttelsen skræddersys til den enkeltes behov, hvorfor enhver virksomhed bør gøre brug af professionel rådgivning.